

Za Jiřím Nehněvajsem

Nedávno, 31. července 1996, zemřel nečekaně nám všem známý kolega, krajan a mnoha z nás přítel, prof. sociologie, Jiří Nehněvajsa, Ph.D.

Nikdo z nás nečekal, že budeme mít tak brzy před sebou jeho nekrolog.

Vzpomeňme jeho vždy horlivé a ochotné účasti na všem, co mohlo pomoci české sociologii i osobně sociologům. Vždy přiložil ruku k pomoci, jak on sám, tak z titulu svých akademických funkcí na univerzitě v Pittsburku v USA.

Odešel z vlasti před vítězícím socialismem a po všechna léta svého pobytu v cizině si zachoval pocit sounáležitosti s námi. Od prvních chvil, kdy to jen trochu šlo, byl připraven pomoci. Zažil jsem to i já osobně v roce 1968 v Pittsburku, kde jsem byl u něho na postgraduálním pobytu na katedře sociologie a později pak i mí další kolegové. Byl jedním z prvních, kdo se k nám nadšeně hlásil a kdo nám pomáhal překonat propast zpoždění za světem. Znal jsem ho důvěrně z více než ročního pobytu v USA, z jeho nakladatelské práce na univerzitě, z jeho působení mezi studenty, později pak z jeho pobytu na Sociologickém ústavu v Praze. S nadšením a s pocity štěstí a uspokojení působil pak na své alma mater v Brně, kde byl jmenován prof. sociologie h.c. Nakonec jsem ho v posledním roce jeho života zažil znovu jako vždy aktivního, ke spolupráci ochotného a studenty váženého kolegu na Ústavu společenských věd Slezské univerzity v Opavě. Bohužel nás opustil příliš náhle.

Jiří Nehněvajsa se narodil 9. 8. 1925 v Dyjákovicích u Znojma. Po válce začal studovat na univerzitě v Brně. Sdílel standardní osudy české poválečné inteligence. Činem akčního výboru byl v roce 1948 vyloučen ze studia a dostudoval na univerzitě v Lausanne. Končil je na univerzitě v Curychu (1953). Působil potom na řadě univerzit v USA a profesury dosáhl na univerzitě v Pittsburku. Hostujícím profesorem byl v imponujícím počtu zahraničních univerzit. Vyberme Washington, Harvard, Heidelberg, Hong Kong, Čínskou akademii věd, z českých Masarykovu univerzitu v Brně a do své smrti, jak jsem se již zmínil, Slezskou univerzitu v Opavě.

Na své poslední přednášce uváděl s jemnou ironií, že dosud nebyl v Tibetu. Tuto cestu už bohužel nerealizoval. Osobně jsem ho znal vždy jako laskavého kolegu a přítele, který nemůže být opomenut v dějinách moderní české sociologie ani jako oborník, ani jako osobnost.

Jiří, zanechal jsi za sebou v naší paměti výraznou stopu. Pamatujme všichni, jež ho znali, s vděčností česko-slovenských a českých částí jeho životní trajektorie. Jiří Nehněvajsa si to zaslouží nad jiné.

Jaroslav Kapr